

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

105 РОКІВ
НАВС 2026

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ:

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ

Матеріали

Всеукраїнського міжвідомчого
психологічного форуму
(м. Київ, 30 квітня 2026 року)

Київ 2026

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ПСИХОСОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ**

**Матеріали
Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму
(м. Київ, 30 квітня 2026 року)**

Київ 2026

Редакційна колегія:

Олег Тарасенко, проректор Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції;

Лариса Удалова, директор навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України;

Юлія Бойко-Бузиль, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем управління правоохоронною діяльністю та її психологічного супроводження навчально-наукового інституту післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор.

*Рекомендовано Науково-методичною радою НАВС
(протокол № 6 від 23.06.2026)*

П86 **Психосоціальна та психологічна допомога в секторі безпеки та оборони України: сучасні виклики та практичні рішення:** матер. Всеукр. міжвідом. психол. форуму (м.Київ, 30 квіт. 2026 р.) / [редкол.: О.Тарасенко, Л.Удалова, Ю.Бойко-Бузиль]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2026. 400 с.

Psychosocial and Psychological Support in the Security and Defense Sector of Ukraine: Current Challenges and Practical Solutions : Proceedings of the All-Ukrainian Interdepartmental Psychological Forum (Kyiv, April 30, 2026) / [Editorial board: O. Tarasenko, L. Udalova, Yu. Boiko-Buzyl]. Kyiv: National Academy of Internal Affairs, 2026. 400 p.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму «Психосоціальна та психологічна допомога в секторі безпеки та оборони України: сучасні виклики та практичні рішення». У виданні висвітлено актуальні теоретичні, організаційні та прикладні питання психологічного забезпечення, психосоціальної підтримки, збереження ментального здоров'я та відновлення осіб, які зазнали впливу війни. Матеріали будуть корисними для науковців, практичних психологів, психотерапевтів, фахівців соціальної сфери, представників сектору безпеки і оборони, викладачів, аспірантів і здобувачів вищої освіти.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за їхню якість, а також відсутність у них відомостей, що становлять державну таємницю та службову інформацію, несуть автори.

Онищук К.

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ ПСИХОЛОГІВ ЯК НАСЛІДОК
ФІКСАЦІЇ ДИСФУНКЦІОНАЛЬНИХ ТИПІВ ВЗАЄМОДІЇ.....243

Осипенко К.

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....246

Охромій Г., Білан А.

ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ ЯК ФАКТОР ЗАПОБІГАННЯ ПРОФЕСІЙНІЙ
ДЕФОРМАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ СЕКТОРУ ОБОРОНИ.....249

Павловська-Кравчук В.

ВПЛИВ БОЙОВОГО ДОСВІДУ НА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН ПЕРСОНАЛУ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА РЕСУРСИ ПСИХОЛОГІЧНОГО
ВІДНОВЛЕННЯ.....252

Пампура І., Бойко-Бузиль Ю.

ВПЛИВ МОТИВАЦІЙНИХ ЧИННИКІВ НА ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....255

Панов В.

ВТРАТА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ЧИННИК ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ТРАВМАТИЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ.....258

Пастушенко О.

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
ЯК РЕСУРС ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ
БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....260

Пащенко А.

СИСТЕМА РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ПСИХОЕМОЦІЙНИХ
ПОРУШЕНЬ У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ.....263

Петровський А.

КОМУНІКАТИВНІ ЗДІБНОСТІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ОСНОВА
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ.....265

Платонов В.

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНІ ТРЕНІНГИ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ
ФАХІВЦІВ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ.....267

Пономаренко А.

ПОЗИТИВНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННОСТЕЙ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВІЙНИ.....270

Пономаренко Т.

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКІВ
ПОЛІЦІЇ: ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ
ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВ.....273

Пономаренко Я.

АВТОРСЬКИЙ ОПИТУВАЛЬНИК МОРАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ПРЕДСТАВНИКІВ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....275

Платонов Владислав,

*доктор філософії з психології, науковий співробітник навчально-наукової
лабораторії екстремальної та кризової психології навчально-наукового
інституту оперативно-рятувальних сил,
Національний університет цивільного захисту України*

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНІ ТРЕНІНГИ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Дотримання сучасних безпекових вимог потребує від фахівців екстремального профілю швидкого реагування та ефективного виконання завдань, а також врахування в роботі значної кількості норм і алгоритмів.

Потреба у високому рівні підготовки таких фахівців обумовлена значним обсягом професійних знань. Важливою частиною їх підготовки є психологічна готовність до виконання дій в екстремальних, кризових та нештатних ситуаціях. Варто зазначити, що в процесі професійної підготовки окреслюється можливий перелік ризиконебезпечних ситуацій, які виникають у процесі виконання своєї діяльності. Робота в осередку екстремальних подій несе за собою більше навантаження на психологічний стан фахівців, що в подальшому може призвести до фізичного та емоційного виснаження, що вже буде відображатися у стані втоми і можливих негативних поведінкових проявах.

Провідні науковці, які займаються дослідженням особливостей виконання робіт в екстремальних умовах, підкреслюють, що для ефективного фахівця вкрай важливими є як високий рівень професійної, так і психологічної підготовки. Високі показники психологічної готовності та значні адаптаційні можливості сприяють ефективному функціонуванню в умовах стресу, забезпечують збереження працездатності та дозволяють зменшити негативний вплив стрес-факторів на психологічний стан фахівця.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває впровадження системних підходів до психологічного забезпечення діяльності фахівців екстремального профілю, які передбачають поєднання теоретичної підготовки з практичними формами навчання, зокрема тренінговими технологіями. Ефективне психологічне забезпечення діяльності в умовах підвищеної небезпеки ґрунтується на комплексному підході, що включає визначення готовності до дій, корекційні та супроводжуючі заходи, які спрямовані на підтримання психологічної стійкості фахівців [1].

У контексті психологічної підготовки актуальним є використання проблемно-орієнтованих тренінгів, які спрямовані на формування практичних умінь з метою опанування свого стану в екстремальних ситуаціях. Такі тренінги передбачають моделювання реальних або максимально наближених до реальних умов ситуацій, що дозволяє учасникам відпрацювати алгоритми дій та навчитись швидко приймати рішення. Проблемно-орієнтований підхід забезпечує активне залучення учасників в тренінгове середовище, стимулює критичне мислення та швидку адаптацію до швидкоплинних умов середовища.

Перевагою таких тренінгів є їх спрямованість на індивідуальний досвід кожного учасника, що дозволяє враховувати рівень підготовки, психологічні особливості та попередній досвід. Умови тренінгу створюються таким чином, щоб безпечно відпрацювати складні ситуації, що в подальшому сприяє зниженню рівня тривоги перед реальними подіями. Регулярне відпрацювання проблемно-орієнтованих тренінгів сприяє формуванню стійких моделей поведінки, розвитку самоконтролю та підвищенню загального рівня психологічної готовності фахівця до дій в екстремальних умовах.

Проблемно-орієнтовані тренінги в психологічній підготовці є важливим інструментом формування психологічної стійкості, готовності до дій у кризових ситуаціях. Вони ґрунтуються на моделюванні та частковому відтворенні реальних проблемних ситуацій, які можуть виникати під час виконання завдань. У процесі проходження тренінгів учасники відпрацьовують не лише теоретичний аспект алгоритмів, а й проблемні аспекти їх виконання, які виникають в екстремальних ситуаціях. Використання проблемно-орієнтованого підходу дозволяє підвищити ефективність психологічної підготовки, оскільки акцент робиться на реальних викликах професійної діяльності та індивідуальних особливостях кожного учасника.

Як зазначає О. Ігнатюк, тренінгові форми роботи є дієвим інструментом розвитку резилієнтності та стресостійкості, оскільки сприяють формуванню адаптивних моделей поведінки та підвищують здатність особистості до саморегуляції, що в подальшому використовується фахівцем для подолання реальних екстремальних ситуацій [2].

На окрему увагу заслуговує досвід впровадження спеціалізованих тренінгів, спрямованих на підготовку фахівців вузького профілю, зокрема саперів та піротехніків. Психологічний тренінг «Мінне поле», описаний О. Недвигою, передбачає моделювання умов, максимально наближених до реальних ситуацій виконання завдань, що дозволяє не лише відпрацьовувати професійні навички, а й формувати психологічну готовність до дій у небезпечному середовищі [3]. Подібні підходи демонструють високу ефективність у формуванні впевненості у власних діях, зниженні рівня страху та розвитку здатності до швидкого прийняття рішень. Крім того, в наших попередніх роботах відзначалося, що психологічна підготовка фахівців піротехнічних підрозділів повинна враховувати специфіку діяльності, що характеризується високим рівнем ризику, відповідальності та необхідністю діяти в умовах обмеженого часу під впливом значної кількості стрес-факторів [4]. У цьому контексті проблемно-орієнтовані тренінги виступають ефективним засобом формування професійної надійності, оскільки дозволяють інтегрувати знання, уміння та психологічні якості в єдину систему готовності до виконання завдань.

Таким чином, використання проблемно-орієнтованих тренінгів у психологічній підготовці фахівців екстремального профілю є обґрунтованим і необхідним елементом сучасної системи професійної освіти. Вони забезпечують не лише засвоєння теоретичних знань, але й формування практичного досвіду,

розвитку стресостійкості, адаптивності та здатності до ефективної діяльності в умовах підвищеної небезпеки, що в цілому підвищує рівень професійної готовності та безпеки як самих фахівців, так і суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бабчук О. Г., Євпак С. В., Кердивар В. В., Платонов В. М., Топчило А. В. Психологічне забезпечення діяльності працівників МВС в умовах підвищеної небезпеки: моделі та інтервенції: практ. посіб. Черкаси – Одеса: НУЦЗУ, ОДУВС, 2025. 181 с.
2. Ігнатюк О. А. Копінг-стратегії та тренінги як інструменти розвитку резильєнтності й стресостійкості особистості соціального працівника, педагога, психолога. *Вісник Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Академіка Степана Дем'янчука*. Серія: Педагогіка та психологія. 2025. № 3. С. 112–119. URL: <https://doi.org/10.32782/3041-2021/2025-3-15>
3. Недвига О. В. Психологічний тренінг «Мінне поле» у процесі підготовки саперів. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського: зб. наук. пр. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018. Вип. 1 (19). С. 104–110.
4. Платонов В. М. Особливості психологічної підготовки фахівців піротехнічних підрозділів ДСНС України. *Службово-бойова діяльність сил сектору безпеки та оборони держави: сучасний стан, проблеми та перспективи: матер. VII Всеукр. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2025 року): тези*. Золочів: Вид-во НАНГУ, 2025. С. 81–83.

Наукове видання
(авторська редакція)

**ПСИХОСОЦІАЛЬНА ТА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА В
СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ**

Матеріали
Всеукраїнського міжвідомчого психологічного форуму
(м. Київ, 30 квітня 2026 року)

Відповідальний упорядник – Ольга Алексеева

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої
продукції Дк № 4155 від 13.09.2011.

Підписано до друку 23.06.2026. Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Обл.-вид. арк. 11,5. Ум. друк. арк. 10,69.

Тираж 50 прим.